

משיחת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בענין איסור גברא ואיסור הפצא

— משיחות אחרון של פסח, ש"פ אחרי וש"פ קדושים, ה'תשל"ו —

יוצא לאור ליום ההילולא השלשים – ג' תמוז, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

בקשר עם יום ההילולא השלשים

ג' תמוז ה'תשפ"ד

ויהי רצון שנלך בדרכיו אשר הורנו נצח סלה ועד

ולזכות השלוחים והשלוחות ויוצאי חלציהם שליט"א

להצלחה רבה ומופלגה במילוי שליחותם הקי'

באופן דלמעלה מדרך הטבע בכל פעולותיהם הברוכות והקדושות

לקדש שם ליובאוויטש ושמו הקי' של רבינו

ותהיי יד השלוחים על העליונה במילוי השליחות בשלימות

מתוך הרחבה אמיתית ונחת חסידותי מיוצ"ח ומתוך בריאות הנכונה

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת ר' אהרן יעקב בן יפה דיסקא וזוגתו מרת שאשא דבורה בת שרה

בנותיהם ובנם

חנה בת שאשא דבורה, ירחמיאל אברהם דוד בן שאשא דבורה,

חי' מושקא בת שאשא דבורה

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

פרוש

להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו

ולהתברך בכל מילי דמיטב בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות

בנוגע לשאלותיו כבר אמרתי מה שנלפ"ד להרה"ח וכו'... שי, כי תקותי
ובטחוני שיוטב מצבו ואיני יודע אם מוכרחת בשבילו הנסיעה לכאן דוקא, אבל
בכל זה אם זוהי עצת הרופאים ובהנסיעה לכאן ישתמשו גם כן אויף
אַרומקוקען זיך דאָ וועגן פרנסה והסתדרות כאן – כדאי הדבר.

בטח יש לו קב"ע ללימוד בכל יום תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ אשר
במאמריו שיחותיו ומכתביו – עכ"פ איזה שורות ובל"נ. כן לאמר בכ"י דעם
רבינס קאָפּי תהלים, שהוא קאָפּי עא. אשר מלבד כל העילויים שבכ"י הנה הנ"ל
הם כלים לקבל ברכות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר צדיק מברך והשי"ת
ממלא ברכותיו על מילואן בגשמיות וברוחניות.

המצפה להתבשר ממנו בשורות טובות בקרוב.

הרב מנחם שניאורסאן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת יום הגדול והקדוש ג' תמוז, יום ההילולא השלשים של כ"ק אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור חלק משיחות אחרון של פסח, ש"פ
אחרי וש"פ קדושים תשל"ו – בענין איסור גברא ואיסור חפצא, הנחה בלתי
מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ראש חודש תמוז חודש הגאולה, ה'תשפ"ד
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2024

Printed in the United States of America

שנלפ"ד: = שנראה לפי דעתי.
קב"ע [=קביעות עתים] ללימוד .. תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ: ראה ער"ז לעיל אגרת
הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.
לאמר בכ"י [=בכל יום] דעם רבינס קאָפּי תהלים .. קאָפּי עא: ראה גם לעיל שם, ובהנסמן
בהערות שם.
צדיק מברך: ראה זח"ג רמד, ב. ערב, א. תקו"ז תמ"ז (פד, ב).
והשי"ת ממלא ברכותיו: ראה שבת נט, ב (וש"נ). תענית כג, א. סוטה יב, א. זהר ח"א מה,
ב. ח"ב טו, א. תנחומא וירא יט.

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

החותם באיחול כ"ט לו ולכב"ב, לכל אחד ואחת בפרט שי, ושיגדלו את כל ילדיהם לתורה חומע"ט מתוך הרחבה.

המקוה לבשו"ט ממנו.

הרב מנחם שניאורסאן

[תרגום חפשי]

מכתבו מה' קרח קיבלתי, ובהתאם לבקשתו הזכרתי את כולם – כולל, כמונן מאליו, [הבחור] הבר-מצוה... – על הציון ביום י"ב תמוז. אליו [=לבחור הבר-מצוה] הנני כותב בייחוד ישירות...

שמח הנני ביותר מהשעורים שנקבעו, כפי שכותב. ובטח יש לו גם שיעור בתורת החסידות (מאמרים ושיחות) של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לכל הפחות פעמים אחדות בשבוע. בנוגע לשבת הרי ברור ומוסכם. ובאם היו קובעים זאת בבית הכנסת וכהאי-גוונא, הרי בודאי היו מושכים לזה גם אנשים שלע"ע אינם מאנ"ש, והיתה מזה התועלת בכל העניינים.

מדוע אינו כותב ממצב בריאותו, ובפרט אודות רגלו, ומה נעשה בענין פרנסה. התקוה שימלא זאת במכתבו השני עם בשו"ט בהני"ל. ויאמר כל יום את הקאפיטל של הרבי, תהלים ע"א, שזהו כלי לקבלת ברכותיו.

החותם באיחול כ"ט לו ולכל-בני-ביתו, לכל אחד ואחת בפרט שי, ושיגדלו את כל ילדיהם לתורה חופה-ומעשים-טובים מתוך הרחבה.

המקוה לבשו"ט ממנו.

ג

ב"ה. כ"ה תמוז השי"ת

הווי"ח אי"א נו"מ וכו'... שי

שלום וברכה!

שי"ב הרה"ח הווי"ח אי"א וכו'... שי... מסר לי מה שכתב אליו. ות"ל על אשר הוטב מצב בריאות... שי, ובודאי ילך הלך וטוב ולא ימנע הטוב מלהודיע עדי"ז.

בהערות שם. ח"ד אגרת תשעב. תתכב. תתנח (ס"ג). תתסג (ע' קיט). חכ"א אגרת ז'תתעד. לקמן אגרת הבאה. תו"מ התועדויות ח"א (ה'שי"ת) ע' 149. ע' 151. ח"ב (תשי"א ח"א) ע' 206 ואילך. ובכ"מ.

חומע"ט: = חופה ומעשים טובים.

ג

ילך הלך וטוב: ע"פ תולדות כו, יג; שמואל-א ב, כו. ולא ימנע הטוב: ע"פ תהלים פד, יב.

בס"ד. משיחות אחרון של פסח*, ש"פ אחרי וש"פ קדושים תשל"ו

– בענין איסור גברא ואיסור חפצא –

בלתי מוגה

א. ידועה החקירה בדברי האחרונים¹ בנוגע לאיסורים זמניים (כמו בענין שהזמן גרמא: איסור אכילת חמץ בפסח), וכן בנוגע לאיסורים דרבנן² (שבמובן מסויים הם כמו איסורים זמניים, שהרי הי' זמן שהיו מותרים) – האם הם רק איסורי גברא, או גם איסורי חפצא:

בנוגע לאיסור זמני³ – מסתבר יותר לומר שבחפצא עצמו לא נעשה שינוי, שהרי אם הוא חפץ אסור, הי' צ"ל אסור במשך כל השנה, וכיון שישנו זמן בשנה שהוא מותר, עכצ"ל שהחפץ עצמו הוא מותר, אלא שבזמן מסויים נאסר על הגברא (שאסור לו לאכול חמץ בפסח); או שהוא גם איסור חפצא, היינו, שבכל השנה כולה הרי זה אמנם חפץ מותר, אבל בפסח נעשה חפץ אסור⁴ (ובלשון אדה"ז⁵: "עכשיו הוא כחתיכת נבילה").

[וע"ד החקירה בנוגע לאיסור שאינו שוה לכל⁶, כמו איסור אכילת

האוצר (אות א כלל קכה). צפע"נ לרמב"ם הל' חמץ ומצוה פ"א ה"ו. וראה אנציק' תלמודית (כרך ב) ערך אסור חפצא; אסור גברא – איסורים שבזמן (ס"ע פ ואילך). וש"נ.

4) וכמו בעניינים החיוביים דפסח מצה ומרור, שמצד הציווי על הגברא, נתחדש גדר החפצא דפסח מצה ומרור. אלא שבוה גופא ישנו גדר החפצא כפי שנעשה מצד עצם ציווי התורה, כהקס"ד במכילתא (בא יג, ח) "יכול מר"ח", או "יכול מבעוד יום", שאז ישנו גדר החפצא גם מצד זמן וחיוב גברא, או כהמסקנא "בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך", שאז נעשה חלות המצוה בחפצא בפועל – כמשנ"ת בארוכה בלקו"ש חט"ז ע' 215 ואילך (גם משיחה זו).

5) שר"ע או"ח סתמ"ז סמ"ה. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 106 הערה 21 (גם משיחה זו).

6) ראה אתון דאורייתא שם.

* בתור השתתפות ב"כינוס תורה" (וראה גם מכתב שלהי ניסן שנה זו – אג"ק חל"א ע' קצח ואילך).

1) הרי"י ענגל והרגצ'ובי. – ולהעיר שבכללות מצינו נקודות משותפות שבהם משתווים בשיטת לימודם, להשתדל למצוא בכל ענין בתורה גדר וכלל בכל התורה כולה שמשתקף גם בעניינים שחלוקים זמ"ז מצד הגדרים של איסור או ממונא, הלכה או אגדה וכיו"ב (ראה גם תו"מ חפ"ב ס"ע 366. וש"נ); וביחד עם זה יש גם חילוקים ביניהם, ומהם: (א) הרגצ'ובי כותב בקיצור ובאופן כללי יותר, ואילו הרי"ע מאריך בפרטיות יותר, (ב) אצל הרגצ'ובי מצינו ריבוי חידושים מתוך "ברייטקייט" (שלע"ע לא מצאתי דוגמתה) בקביעת גדרים ומושגים חדשים כו' (וראה גם מפענח צפונות ע' לג הערה יט).

2) ששייך לענין יו"ט שני של גלויות שהוא מדרבנן.

3) ראה אתון דאורייתא (כלל יו"ד) ובית

תרומה לזרים — שמסתבר יותר לומר שאם הי' חפץ אסור, הי' צ"ל אסור לכל, וכיון שלכהן הרי זה מותר (ואדרבה: מצוה), עכצ"ל שהוא חפץ מותר, אלא שנאסר לזרים, היינו, שהאיסור הוא רק מצד הגברא, שהוא במעמד ומצב שאינו ראוי לאכול תרומה; או שבכח התורה לשנות גם את החפצא ביחס לגברא, ע"ד "שווי" לנפשה חתיכה דאיסורא".

ועד"ז בנוגע לאיסור מדרבנן⁸ — כיון שמן התורה מותר הדבר, מסתבר יותר לומר שהאיסור שהטילו חכמים הוא רק על הגברא, אבל לא על החפצא; או שאע"פ שמן התורה מותר הדבר, הטילו חכמים איסור גם על החפצא.

ויש להוסיף ולהבהיר: בודאי יש בכחם של חכמים לפעול שינוי בחפצא שמכאן ואילך יהי' דבר האסור, כמובן מזה שכל אחד מישראל (אפילו אם אין בו מעלה מיוחדת, "בריות בעלמא"⁹, הנה להיותו בן אברהם יצחק ויעקב) יש בכחו לאסור דבר ע"י נדר (שפועל על החפצא, ולא כמו שבועה שחלה על האדם¹⁰) או ע"י הקדש (בדיבור או אפילו במחשבה — לפי הדעות בזה¹¹), ועאכו"כ בנוגע לחכמים; אבל השאלה היא אם אכן הטילו חכמים איסור על החפצא, דכיון שכוונתם היתה "לעשות סייג לתורה.. משמתי למשמתי"¹², היו יכולים להסתפק בהטלת האיסור על הגברא בלבד. ומה גם שמצינו בש"ס כמה ראיות לכך שאיסור דרבנן הוא רק על הגברא, וכמ"ש הרגצ'ובי¹³ שיש בזה "כמאה סתירות בש"ס".

[ולהעיר, שיש שמוכיחים שאיסור דרבנן הוא איסור חפצא, בגלל שלא יתכן שאיסור דרבנן יהי' קל יותר מאיסור דאורייתא, שהרי גם בענין שמדרבנן ישנו כל החומר דמצות עשה ומצות לא תעשה, כמ"ש¹⁴ "על

(7) כתובות כב, א.

(8) ראה אתון דאורייתא שם. בית האוצר שם כלל קב"קכ. ציונים לתורה כלל ג. צפע"נ כללים בערכו (ערך איסור דאורייתא ודרבנן (אות קידוקיה)). צפע"נ עה"ת דברים בתחלתו ב"פרקי מבוא" ע' 22 ואילך. וש"נ. שו"ת צפע"נ (ירושלים תשכ"ה) סל"ג ובהנסמן במפענח צפונות קונטרס "מאה סברות" בתחלתו. אנציק' תלמודית הנ"ל בסופו (ע' פא). וש"נ. וראה גם שיחת אחש"פ תשי"ב סיי"ט (ת"מ חכ"ח ע' 54). שם חע"ב ע' 315 הערה 163. וש"נ.

(9) ראה תניא פל"ב.

(10) ראה נדרים ב, ב ובפרש"י. טז, ב

ובפרש"י. מחנה אפרים הל' נדרים ס"א. צפע"נ לרמב"ם סוף הל' שבועות. ריש הל' נזירות (יה, ג). ועוד. אנציק' תלמודית הנ"ל בתחלתו (ס"ע עה ואילך). וש"נ.

(11) ראה אנציק' תלמודית (כרך י) ערך הקדש בתחלתו (ע' שנד). וש"נ. וראה גם לקו"ת מטות פג, ב ובהערות וציונים של כ"ק אדמו"ר שליט"א לשם (יט, ב). לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שא. ע' דש ואילך. אג"ק ח"א ע' רלט הערה ח. ח"ה ע' קכא. "רשימות" חוברת סא ס"ו. (12) הקדמת הרמב"ם לספרו יד החזקה.

(13) שו"ת צפע"נ (דווינסק) ח"ב ס"ט (אות ב).

(14) פ' שופטים יז, יא.

[תרגום חפשי]

ע"פ בקשת בעלה הרה"ח וכי' רש"י ש"י שד"ר — קראתי את הפדיון שלו אודותה על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ועלי' להיות בטוחה אשר הברכות שהרבי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בירכה, ומברך אותה עתה, תקויימנה במילואן.

כי צדיקא דאתפטא אשתכח ופועל בהאי עלמא יתיר מבחיוהי, ובפרט רבי בנוגע לחסידיו וכל בני ביתם — נשאר הוא מקושר עמהם, וממשיך להשפיע להם ברכות בהמצטרך להם לכאו"א.

בטח יכתבו אודות מצבה. והשי"ת יזכנו להודיע תמיד רק בשורות טובות.

בברכת טוב ורפואה בקרוב.

ב

בי"ה. כא תמוז התשי"י

הו"ח אי"א נ"מ וכי' ... שי

שלום וברכה!

אייער בריף פון ה קרח האָב איך ערהאַלטן, און לויט אייער בקשה, דערמאָנט איך אַלעמען און, זעלבסטפאַרשטענדליך, דעם בר מצוה ... אַפן ציון ביום י"ב תמוז. עם שרייב איך באַזונדער גלייך אין...

איך בין זייער צופרידן פון די שעורים וואָס מען האָט קובע געווען ווי איר שרייבט, און זיכער האָט איר אויך אַ שעור אין די חסידות (מאמרים און שיחות) פון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ לכל הפחות אייניגע מאָל אַוואָך, וועגן שבת איז דאָך אָפגערעט. אויב מיוואַלט דאָס געמאַכט אין אַ בית הכנסת וכה"ג וואַלט מען זיכער צוגעצויגן צו דעם אויך מענשען וואָס זיינען דערווייל ניט מאַניש, און עס וואַלט זיין התועלת בכל הענינים.

פאַרוואָס שרייבט איר ניט ווי איז ביי אייך דער געזונט, ובפרט די פוס, און וואָס טוט זיך וועגן פרנסה, האַפענטליך וועט איר ממלא זיין אין צווייטן בריף מיט בשו"ט וועגן דעם. און זאָגן יעדען טאָג דעם רביינס קאַפיטל, תהלים ע"א, וואָס דאָס איז אַ כלי אויף מקבל זיין זיינע ברכות.

ב

אַ שעור אין די חסידות .. פון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ: ראה עדי"ז אג"ק ח"ג אגרת תריד (ע' שו). תרכד. תרמד. תרמט. עתר. תרעא. תרעג. תרפג. תרפז. תרצד. תרצט. תשו. תשח"ט. תשיג. תשיח"ט. תשכג"ד. תשלב (ע' תלט). תשלח. תשמד"ח. תשנז. ח"ד אגרת תשסט (ע' ו). חכ"א אגרת ז'תתסא. לקמן אגרת הבאה. ובכ"מ. וראה גם אג"ק ח"ג אגרת תיג (בסיומה). תקמח (ריש ע' רכ). תקנו. תקנת. תקסא. תשג. תשנב (ע' תסט). ח"ד אגרת תשסח (ריש ע' ד). תתג (ע' קד ואילך). ובכ"מ.

זאָגן יעדען טאָג דעם רביינס קאַפיטל, תהלים ע"א: ראה גם אג"ק ח"ג אגרת תרמד, ובהנסמן

פי התורה אשר יורוך גוי" ו"לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך גוי", כמ"ש הרמב"ם¹⁵. אבל באמת אין להוכיח מזה מאומה, שהרי בלאה"כ ישנם חילוקים בין דאורייתא לדרבנן, כמו החילוק שספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא¹⁶, ואעפ"כ אין זה בסתירה לחומר ותוקף שבענינים שמדרבנן, כיון שהתורה עצמה קבעה חילוק זה¹⁷, וכמו שיש חילוקים בענינים שהם מדאורייתא, ולדוגמא, ספק טומאה ברה"י טמא וברה"ר טהור¹⁸, וכיו"ב].

ב. והנה, הר"י ענגיל¹⁹ מביא רא"י שאיסורים זמניים הם איסורי גברא — מדברי הירושלמי²⁰ שמחלק בין מצה גזולה שאינו יוצא בה ידי חובתו, לקורע (על מתו) בשבת שיצא י"ח קריעה: "תמן (במצה גזולה) הוא גופא עבירה, ברם הכא (בקורע בשבת) איהו הוא דקעבר", ומזה מוכח שאיסור זמני (כמו עשיית מלאכה בשבת) הוא לא על החפצא, אלא רק על הגברא.

וממשיך, שנראה שהש"ס דידן חולק על זה, שהרי מצינו בכרכות²¹ שר שהדליקו עכו"ם בשבת אסור לברך עליו במוצאי שבת מפני שלא שבת ממלאכת עבירה, ואם נאמר שמלאכת שבת עצמה מותרת, ורק האדם הוא העובר, אין זה שייך למלאכה שנעשית ע"י עכו"ם שאינו מצווה על השבת, וכיון שאסור לברך על נר שהדליק עכו"ם בשבת, שלא שבת ממלאכת עבירה, עכצ"ל שהבבלי פליג על הירושלמי הנ"ל, וס"ל שאיסור זמני הוא איסור חפצא (היינו, שהזמן פועל שינוי בחפץ שנעשה דבר האסור). והרי הכלל הוא שבבבלי וירושלמי הלכה כבבלי²².

וע"פ האמור שלדעת הבבלי איסורים זמניים הם איסורי חפצא, נמצא שגם איסורים דרבנן (שהם כמו איסורים זמניים, כנ"ל) הם איסורי חפצא*.

* ואף שמצד עשיית סייג כו' די באיסור על הגברא (כנ"ל ס"א) — הרי: (א) כמה איסורים הם לא מטעם הנ"ל (וכמו דהזמן: איסורי יו"ט שני של גלויות, דעומר: "יבנה ביהמ"ק כו"ם²³), ולא פלוג, (ב) מכש"כ ממחז"ל²⁴ דדברי סופרים צריכין חזוק יותר מדברי תורה.

15) ריש הלי' ממרים.	20) שבת פי"ג ה"ג.
16) ביצה ג, ב.	21) נג, רע"א.
17) ראה גם תו"ם חפ"ג ע' ... [צו ס"ן].	22) ראה אנציק' תלמודית (כרך ט) ערך הלכה ס"ד (ע' רג). וש"נ.
18) פסחים יט, סע"ב. וש"נ.	23) ר"ה ל, סע"א. וש"נ.
19) אתון דאורייתא שם בתחלתו.	24) שם יט, א. וש"נ.

הוספה

א

בי"ה. כ' סיון השי"ת

מרת בליומא תי

ברכה ושלום!

לויט דער בקשה פון אייער מאן הרה"ח וכו' רשי"ח שיי' שד"ר, הגאב איך געלייענט זיין פדיון וועגן אייך אויף דעם ציון פון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, און איר דאָרפט זיין זיכער, אַז די ברכות וואָס דער רבי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ האָט אייך געבענטשט און בענטשט איצט, וועלן מקוים ווערן במילואו.

וואָרעם צדיקא דאתפטר געפינט זיך און פועלט אין אונזער וועלט נאָך מעהר מבחינה, ובפרט אַ רבי בנוגע צו זיינע חסידים און אַלע זייערע בני בית, בלייבט ער מיט זיי פאַרבונדן און איז ממשיך צו משפיע זיין זיי ברכות בהמצטרך להם צו יעדער איינעם און איינער.

געוויס וועט מען שרייבן ווי עס גייט אייך. והשי"ת יזכנו צו מודיע זיין נאָר בשורות טובות אַלעמאָל.

בברכת טוב ורפואה בקרוב,

הרב מנחם שניאורסאהן

א

מרת בליומא: קעסעלמאָן.

לויט דער בקשה פון אייער מאן .. פדיון וועגן אייך: בקשר לניתוח שאמורה היתה לעבור. וראה אג"ק ח"ג אגרת תרכד (טו"ב סיון השי"ת — "נתקבל המכ' וגם הפ"ג שלו, וע"פ בקשתו קראתיו כו"; ושם ע' שיט — "זה עתה נתקבל המברק שלו, וכנראה נתעכב הניתוח לשבוע"). תרצד (כו"ו מנחם אב השי"ת — "קודם הניתוח כתב כמה פעמים עם פדיונות שיעלה הניתוח יפה כו").

ברכות .. רבי .. וועלן מקוים ווערן במילואו: ראה גם אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"י אגרת ג'תנד (ע' קמו). תו"ם התוועדויות ח"ג (תשי"א ח"ב) ס"ע 157. אג"ק ח"ג אגרת תרו. תרכא*. תשלד (ע' תמב). תשמב. ח"ד אגרת תשעה. תתעה. תתקפד. תתקפו. א'קפו. ח"ה אגרת א'שסא. ח"ז אגרת ב'ט. ועוד. — וראה, בהמשך לזה, אג"ק ח"ג אגרת תרצד (כו"ו מנחם אב השי"ת — "מילא השי"ת ברכות צדיק הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ והניתוח עלה יפה כו"). צדיקא דאתפטר געפינט זיך .. נאָך מעהר מבחינה: זח"ג עא, ב. הובא ונתבאר בתניא אגה"ק סד"ך וביאורו.

געוויס וועט מען שרייבן ווי עס גייט אייך: ראה גם אג"ק ח"ג אגרת תרלז (ג' תמוז השי"ת; ע' שלד — "בטח יודיע מהטבת מצב בריאות זוגתו תי"). תרצד (כו"ו מנחם אב השי"ת — "ות"ח על הבשורה טובה מהטבת בריאות זוג' תי. והגע בעצמך כו").

ג. ויש לומר בכהנ"ל — ע"פ המבואר בקבלה וחסידות²⁵:

רבינו הזקן מביא בתניא²⁶ מעץ חיים²⁷, ש"נפשות כל בעלי חיים הטמאים ואסורים באכילה וקיום גופם", נשפעות ונמשכות מ"ש"ש קליפות הטמאות ורעות לגמרי" ש"אין בהם טוב כלל", ואילו "נפשות בהמות וחיות .. טהורים ומותרים באכילה" נשפעות ונמשכות מ"מדרגה השנית שבקליפות .. הנקראת קליפת נוגה כו".

ולכאורה מכאן יש להביא ראי' שאיסורים התלויים בזמן הם איסורי גברא בלבד ולא איסורי חפצא, שהרי לא מסתבר לומר שיש שינוי מזמן לזמן בחיות של אותו הדבר, כמו חמץ, שבמשך כל השנה מקבל חיותו מקליפת נוגה, ובמשך שבעת ימי הפסח מקבל חיותו מגקה"ט.

ואף שבנוגע לחיות המאכל עדיין הי' מקום לומר (בדוחק עכ"פ) שמכיון שבלא"ה זקוק המאכל לחיות חדשה בכל רגע (כמבואר בכ"מ²⁸ בפירוש "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"), אפשר שתחלה תהי' החיות ממקום אחד ולאח"ז תהי' ממקום אחר — הרי אדה"ז מוסיף שלא רק החיות היא מגקה"ט, אלא גם קיום גופם (של בע"ח הטמאים), דקאי על עצם בריאת הגוף, שלא נברא אלא פעם אחת בלבד, ובהכרח שבריאתו היא בא' מב' האופנים — או מק"נ או מגקה"ט. ומאחר שישנו זמן במשך השנה שהמאכל מותר — הרי מוכח שבריאתו לא היתה מגקה"ט, ונמצא שאינו איסור חפצא אלא איסור גברא בלבד. ועפ"ז צ"ל לכאורה שכן הוא ג"כ באיסורים דרבנן, שגם הם אינם אלא איסור גברא בלבד.

ד. אמנם, בהמשך הענין בתניא²⁹, לענין "מי שאכל מאכל איסור בלא הודע .. וקרא והתפלל בכח אכילה ההיא", ש"אין החיות שבה עולה ומתלבשת בתיבות התורה והתפלה .. מפני איסורה בידי הס"א משלש קליפות הטמאות" — מוסיף אדה"ז בפירוש: "ואפילו הוא איסור דרבנן"³⁰.

(25) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש שם ע' 106 ואילך (גם משיחה זו).
(26) ספ"ו.
(27) ש"מ"ט פ"ו.
(28) ראה בארוכה מאמרי חגה"ש תרס"ה והש"ת (סה"מ תרס"ה ע' רלו ואילך. הש"ת ע' 117 ואילך).
(29) רפ"ח. וראה גם אג"ק ח"י ע' רעט. לקו"ש ח"ח ע' 55 הערה 38. חכ"א ע' 194

ועז"נ⁸⁸ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", שהגאולה העתידה תהי' באופן של "נפלאות" לגבי יצי"מ⁸⁹ — כי, ביצי"מ לא זכו שיהי' הבירור והגאולה בשלימות, ולכן אף שבמ"ת פסקה זוהמתן⁹⁰, הרי ע"י חטא העגל חזרה כו'⁹¹, ורק לעתיד לבוא, שאז תהי' השלימות דמ"ת בגילוי פנימיות התורה ע"י משיח צדקנו (לאחרי ההכנה ע"י הבירור וזיכוכ בעבודה דזמן הגלות), אזי יקויים היעוד⁴⁷ "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ואז תהי' שלימות החפצא של כל עניני העולם, באופן ש"נגלה כבוד ה' וראו כל בשר (בשר דייקא) יחדיו כי פי ה' דיבר"⁹².

ואז תהי' כללות העבודה באופן של עליות בקדושה גופא (כמבואר באגה"ק⁹³),

— בדוגמת חמש הטבילות של הכה"ג ביוהכ"פ, שכדי לעלות לדרגא נעלית יותר בקדושה הוצרך להיות אצלו ביטול מדרגתו הקודמת ע"י ענין הטבילה, אותיות הביטול⁹⁴, ע"ד שמצינו שר' זירא צן מאה תעניתא לשכוח תלמוד בבלי כדי שיוכל להתעלות לדרגת הלימוד דתלמוד ירושלמי⁹⁵ —

כן תהי' לנו, בכיאת משיח צדקנו.

215 (גם משיחה זו). ודוגמתו גבי חמץ ומצה: "אמר קרא לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות, דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה" (פסחים לה, א).
(88) מיכה ז, טו.
(89) ראה זח"א רסא, ב. אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.
(90) שבת קמו, רע"א. וש"נ.
(91) זהר ח"א נב, ב. קכו, ב. ח"ב קצג, סע"ב.
(92) ישעי' מ, ה.
(93) סוסכ"ו.
(94) סידור (עם דא"ח) שער כוונת המקוה בסופו (קנט, סע"ד [רלט, ד]).
(95) ב"מ פה, א. וראה גם לעיל ע' ... וש"נ.

ובהקדים — שלכאורה יש להביא ראיה שדעת אדה"ז שאיסור דרבנן הוא איסור חפצא, ממ"ש "מי שאכל מאכל איסור בלא הודע .. אפילו הוא איסור דרבנן":

בין הראיות שהובאו באחרונים³¹ לכך שאיסורים דרבנן הם איסורי גברא, הובאה הראיה מפס"ד הרמב"ם³² "המוכר דבר לחבירו שאיסור אכילתו מדברי סופרים .. אם אכלן אכל ואין המוכר מחזיר לו כלום", וכמבואר בנתיבות המשפט³³ (וכ"מ בסמ"ע³⁴) שבאיסור דרבנן אין דין שוגג כלל, כי כל ענין האיסור הוא גזירה על הגברא שלא ייכשל באיסור דאורייתא, משא"כ בשוגג אינו שייך לומר שאכילת איסור דרבנן בשוגג תביא לידי אכילת איסור דאורייתא.

וכיון שאדה"ז כותב שגם באיסור דרבנן ישנו לדין שוגג, מוכח שס"ל שאיסור דרבנן הוא לא רק איסור על גברא, אלא הוא גם איסור חפצא.

אבל באמת, מזה לבד (שישנו איסור שוגג בדרבנן) אין ראיה שזהו איסור חפצא — ד"ל (בדוחק) שגם באיסור גברא בלבד שייך דין שוגג, ע"פ המבואר באגה"ק³⁵ שהשגגות הן "מהתגברות נפש הבהמית שמנוגה",

[וכן מוכח להדיא ממ"ש רש"י במסכת שבועות³⁶ "כל השוגגין צריכים כפרה לכשידעו, אלמא קודם ידיעה ענושים הו", היינו שענין השוגג שייך גם מצד הגברא. ולכאורה, בשלמא בדבר שהי' לו לבדוק ולא בדק (כגון קרבן פסח ש"טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה"³⁷) — מובן ששייך בזה כפרה כו', אבל בשוגג סתם, כגון שהי' סבור שהוא שומן ואכלו ונמצא חלב, למה יצטרך לכפרה? ועכצ"ל כמבואר באגה"ק הנ"ל, שגם עבירה בשוגג מורה על חסרון בהגברא],

וטעם הדבר — כמ"ש³⁸ "לא יאונה לצדיק כל און", דהיינו שאדם מישראל צריך להיות במעמד ומצב שלא יוכל לעשות דבר איסור אפילו בשוגג (בדוגמת מה שמצינו בגמרא³⁹ שאפילו עז אינה קופצת מעצמה

וטעם הדבר — כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בארוכה⁸¹ שגם בגקה"ט יש ניצוץ קדושה (שהרי כל מציאות שבעולם מוכרח שיהי' בו ניצוץ קדושה), אלא שהניצוץ שלהם הוא באופן ד"נר רשעים ידעך"⁸² (בדוגמת הלשון בנגלה דתורה: "חתיכה"⁸³ עצמה נעשית נבילה"⁸⁴). וכיון שסוכ"ס יש בהם ניצוץ אלקי, לכן, כש"אינו קשור ואסור בידי החיצונים", אפשר להעלותו לקדושה.

ט. וע"פ האמור שקבלת החיות דמאכלות אסורות מגקה"ט והיותם קשורים ואסורים בידי החיצונים הם ב' ענינים — הנה כשם שיכול להיות דבר שמקבל חיותו מגקה"ט ואעפ"כ אינו קשור ואסור בידי החיצונים, כך יכול להיות דבר שמקבל חיות מק"נ ואעפ"כ הוא קשור ואסור בידי החיצונים.

וזהו גדר איסור דרבנן שפועל בחפצא להיות דבר האסור — שכיון שבתחילה הי' מותר, עכצ"ל שמקבל חיות מק"נ, אלא שחכמים אסרוהו, היינו, שקשרו ואסרו אותו בידי החיצונים שלא יוכל להתעלות עד עת קץ, אף שלא נשתנה לקבל חיות מגקה"ט, אלא נשאר דבר שמקבל חיות מק"נ⁸⁵.

י. והנה, כללות הפעולה על החפצא שנתחדש במ"ת (שאו בטלה הגזירה כו'⁸⁶) נעשה לאחרי הקדמת גלות מצרים, שעל ידה נעשה זיכרון העולם⁸⁶, באופן שהחפצא שבעולם יהי' מוכשר שתחול בו קדושה (חפצא דקדושה), ועד"ז בנוגע לחלות איסור חפצא, ששייך רק כשיש אפשרות לחלות הקדושה⁸⁷.

(81) ד"ה ויגדלו הנערים תרס"ה (סה"מ תרס"ה ריש ע' קד [קנב]). וראה ד"ה נר חנוכה עת"ר (סה"מ עת"ר ע' קב [קמב]). ד"ה פדה בשלום העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ריש ע' תשע [ח"ג ע' א'מא]).

(82) משלי יג, ט. כד, כ. איוב כא, יז.

(83) חולין ק, א. קח, א.

(84) ולהעיר ממחלוקת הפוסקים בזה — שלכמה שיטות נאמר דין "חתיכה עצמה נעשית נבילה" בכל איסורים שבתורה, ולכמה שיטות לא נאמר איסור זה אלא בבשר בחלב. ונפק"מ לענין ביטול בששים וכו', שאם אומרים "חתיכה עצמה נעשית נבילה" גם בשאר איסורים, אם חזרה החתיכה שנבלע בה איסור ונתבלשה עם חתיכות אחרות, לא די

בששים כנגד האיסור הבלוע כדי לבטלו, אלא צריך ששים כנגד כל החתיכה (ראה טוש"ע יו"ד סצ"ב ס"ד ובנו"כ שם).

(85) אולי הכוונה שכן הוא בנוגע לאיסורים זמניים, כמו חמץ בפסח, שחיותו נשאר מק"נ, אלא שהתורה אסרה וקשרה אותו בידי החיצונים למשך חג הפסח, ואח"כ הותר הקשר והאיסור. ועד"ז בנוגע לאיסורים שאינם שוים בכל, שחיותם נשאר מק"נ, אלא שהתורה אסרה וקשרה אותם בידי החיצונים לגבי גברא זה (המו"כ).

(86) ראה תו"א יתרו עד, סע"א ואילך. ובכ"מ.

(87) ע"ד שקודם הציווי על מצות מילה לא שייך הגדר של ערלה (ראה לקו"ש שם ע')

(31) ראה צפע"נ שבהערה 8.

(32) ה'ל' מכירה ספ"ז. וראה גם שיחת אחש"פ תשמ"ז סל"ג (התוועדויות תשמ"ז נח ט, ה).

ח"ג ע' 145). תשמ"ט שם.

(33) חו"מ סרל"ד סק"ג. וראה גם אג"ק

שם. לקו"ש חכ"ד ע' 108 הערה 15. וש"נ.

(34) שם סק"ד.

(35) סוסכ"ח.

(36) ב, א — ד"ה תולה. וראה גם פרש"י

נח ט, ה.

(37) פסחים צו, א.

(38) משלי יב, כא.

(39) ראה ב"ק כב, ב (ובתוד"ה והי').

וראה גם תו"מ חס"ו ע' 332. וש"נ.

לאש, ואם עשתה כן, הרי זה שינוי שאינו כדרכה (כו). וע"ד מ"ש במדרש⁴⁰ ש"לעתידי לבוא אם אדם הולך ללקוט תאנה בשבת היא צווחת ואומרת שבת היום"⁴¹.

אמנם, מ"ש אדה"ז שגם באכילת מאכל איסור דרבנן "אין החיות שבה עולה. . מפני איסורה בידי הסי"א משלש קליפות הטמאות", מוכח שגם איסור דרבנן הוא איסור חפצא, והיינו, שאף שמתחלה (לפני שגזרו חכמים לאיסור) קיבל הדבר חיותו וקיומו מקליפת נוגה, מ"מ, ע"י האיסור שהטילו עליו חכמים פעלו שינוי בהבריאה, ומעתה ה"ה מקבל חיותו מגקה"ט.

וכדי לבאר איך יתכן שדבר המותר ע"פ תורה שמקבל חיותו מקליפת נוגה ישתנה ע"י האיסור דרבנן לקבל חיותו מגקה"ט — מוסיף אדה"ז "שחמורים דברי סופרים (ולא רק "כדברי תורה", אל"א) יותר מדברי תורה כו"⁴², והיינו, שאיסור מן התורה הוא רק גילוי מילתא, שהתורה מגלה שדבר זה מקבל חיותו מגקה"ט, ואילו איסור דרבנן הוא באופן שחכמים קובעים ומשנים את מציאות הדבר שעד עתה קיבל חיות מקליפת נוגה, שמכאן ואילך יקבל חיותו מגקה"ט (ובמכ"ש מזה שבכחם לשנות מציאות העולם, כדאיתא בירושלמי⁴³ על הפסוק⁴⁴ "לא-ל גומר עלי", ש"בתולי חזורין").

וכאן רואים חידוש גדול (כמדובר כמ"פ שמצד גודל החידוש אין איש שם על לב) — שמדברי רבינו הזקן בתניא מוכח להדיא שיטתו בנגלה דתורה⁴⁵ שאיסור דרבנן הוא איסור חפצא.

[ומענין לענין: מ"ש בתניא⁴⁶ שמגקה"ט נשפע ונמשך "קיום

(40) מדרש תהלים ספ"ג. יל"ש שם רמו שטז.
 (41) ולהעיר, שמזה יש להוכיח שאיסורים זמניים (כמו האיסור ללקוט תאנה בשבת) הם איסור חפצא, שהרי אם האיסור הוא רק על הגברא, אין מקום לצווחת התאנה שבת היום, כיון שבדאי לא שייך בה האיסור ד"לפני עור", במכ"ש מבני נח, שלכמה שיטות לא שייך אצלם האיסור ד"לפני עור" (תוד"ה לעכו"ם — ע"ז טו, ב. וראה מנ"ח מצוה לב. וראה גם תו"מ חמ"ז ס"ע 296. וש"נ).
 (42) ראה גם תו"מ — הדרנים על הרמב"ם וש"ס ע' שה הערה 57.
 (43) כתובות פ"א ה"ב. וש"נ.
 (44) תהלים נז, ג.
 (45) כ"ק אדמו"ר שליט"א הבהיר, שיש שחשבו שזהו ביאור ע"פ קבלה וחסידות, ואמנם אין חסרון בכך שמבארים ענין ע"פ קבלה וחסידות, ואדרבה, שהרי זוהי נשמתא דאורייתא (כלשון הזהר — ח"ג קנב, א), אבל כשאומרים ענין בתור השתתפות ב"כינסו תורה", הרי זה צ"ל ביחד עם גופי תורה, נגלה דתורה, בלשון הישיבות. אל"א שבנדוד, לא מצאתי לעת עתה בספרי נגלה של רבינו הזקן מהי שיטתו בענין זה, וזהו החידוש שיש ללמוד זאת מהמבואר בתניא (ומסתמא עוד ימצאו זאת בפירושו בספרי נגלה של רבינו הזקן).

ועפ"ז, גם בדבר שמקבל חיותו מגקה"ט, יכול להיות מצב שאינו קשור ואסור בידי החיצונים — כיון "שהפה שאסר הוא הפה שהתיר"⁷⁴, היינו, שהקב"ה התיר את הקשר שלא יהי' אסור וקשור בידי החיצונים, וכמו בדוגמאות הנ"ל: באכילת דבר האסור "לפיקוח נפש, שהתירו רז"ל ונעשה היתר [גמור]", היינו⁷⁵, שרז"ל התירו את הקשר שהי' מקושר ואסור בידי החיצונים⁷⁶, ועד"ז בקטן — שאף שהדבר מקבל חיות מגקה"ט, מ"מ, אינו אסור וקשור בידי החיצונים.

ועאכ"כ קודם מ"ת — הרי⁷⁷ כיון שהיתה הגזירה שתחתונים לא יעלו למעלה כו"⁷⁸, לא הי' אז כל הגדר של מצוה או איסור על החפצא⁷⁹ אלא רק ציווי על הגברא⁸⁰, ולכן, אף שגם אז היו דברים האסורים מקבלים חיותם מגקה"ט, מ"מ לא פעל הדבר שיהיו אסורים וקשורים בידי החיצונים.

ועד"ז בנוגע לדבר האסור באכילה אבל מותר בהנאה — שלגבי ההנאה, אינו אסור וקשור בידי החיצונים, אף שעדיין מקבל חיותו מגקה"ט.

ודבר שאינו קשור ואסור בידי החיצונים, אף שמקבל חיות מגקה"ט, אפשר להעלותו כו',

[ולכן מדייק אדה"ז בתניא⁴⁶ ש"מאכלות אסורות. . שהן משלש קליפות הטמאות לגמרי הם אסורים וקשורים בידי החיצונים לעולם ואין עולים משם כו'", ולא הזכיר "כל המעשה דיבור ומחשבה של כל סס"ה ל"ת" שגם הם מקבלים חיות מגקה"ט, כמ"ש לפנ"ז²⁶ — כי, במאכלות אסורות, לאחרי שאכלם, אין תקנה כו', משא"כ קודם האכילה, אם מותרים בהנאה, יכול להעלותם ע"י ההשתמשות בהם],

(74) לשון חז"ל — כתובות טז, רע"א (במשנה). ועוד.
 (75) ראה גם אג"ק ח"ג ע' קסח.
 (76) ראה אג"ק חל"א ע' ר — מענה על השאלה איך יש לתווך היתר אכילת המאכל ויציאיתו מגקה"ט עם הטמטום אשר גורם כו'. וראה גם אג"ק ח"א שבעה 49.
 (77) פרטי הדברים שנתבארו בזה — ראה לקו"ש חט"ז ע' 212 ואילך (גם משיחה זו).
 (78) שמו"ר פ"ב, ג. תנחומא וארא טו.
 (79) ולהעיר מהשקו"ט איך הי' אצל יעקב ענין של "נדר" שקשור עם החפצא ().
 (80) גם לא החפצא דהגברא (מלבד החפצא דמצות מילה), וכמו היד הגשמית, שאף שהיתה מחלקת צדקה כו', ועי"ז נעשתה מרכבה לרצון העליון, כמו מדת החסד דאצילות, כדאיתא בספר הבהיר (סקצ"א (זח"א בהשמטות רסד, רע"ב)) שאמרה לפני הקב"ה "דכל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם עמד שם במקומי", מ"מ, לא פעל הדבר שינוי ביד הגשמית. וי"ל שזהו גם דיוק הלשון "אברהם עמד שם במקומו" — שפעולת אברהם היתה בהמקום של מדת החסד, בעולם האצילות, אבל לא הי' לה שייכות לגוף הגשמי.

ממש תוך נפש הבהמית מס"א המחטיאה את הגוף ומורידתו עמה בעמקי שאול למטה מטה כו' כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא כו"⁷²; ועאכו"כ בנוגע ל"חיות הבשר והיין שבקרבו", שיכול להורידו כו'.

ונקודת הענין — ששינוי החפצא (שחיות הבשר והיין יורד ונכלל בגקה"ט) נעשה מצד פעולת הגברא, שדוקא מצד מעלתו, להיותו יהודי שנפשו קדושה, וגופו קדוש, שייך בו ענין של טומאה כו' [משא"כ גוי, שכיון שאינו בגדר הקדושה, אינו בגדר של טומאה כו', כמבואר בפוסקים⁵⁵], ולכן, כשאוכל דבר היתר למלאת תאוותו כו', ה"ה מורידו כו'. ועד"ז בנוגע לחפץ שנמצא ברשותו, שיכול לאסור אותו אכו"ע ע"י ענין של ע"ז, או לאידך גיסא — שבכחו לעשות מחולין קדשים, ועד לקדושה הכי עליונה, קדשי קדשים, כמו קטורת, שצ"ל מחולין דוקא.

ועד"ז י"ל גם בנוגע לכל איסור דרבנן (לא רק איסור אכילה) — שעיקרו חיוב על הגברא, מצד הציווי "על פי התורה אשר ירוך גוי" ו"לא תסור גוי" (כנ"ל ס"א), אלא שע"י (פעולת) הגברא נעשה שינוי גם בחפצא להיות דבר האסור (ע"ד פעולת האדם שפועלת שינוי בחפץ ש"בקרבו")⁷³.

ח. ובפרטיות יותר:

ע"פ האמור לעיל (ס"ז) לענין אכילת דבר מותר לשם תאוה, ש"ע"ז יורד חיות הבשר והיין שבקרבו ונכלל לפי שעה ברע גמור שבגקה"ט", אבל זהו באופן "שאינו קשור ואסור בידי החיצונים שלא יוכל לחזור ולעלות לה", שהרי זה דבר המותר, מלשון היתר, כלומר שאינו קשור ואסור כו' — י"ל גם בנוגע לדברים האסורים שמגקה"ט שהם אסורים וקשורים בידי החיצונים, שיש בזה ב' ענינים: (א) קבלת חיותם מגקה"ט, (ב) היותם אסורים וקשורים בידי החיצונים מבלי יכולת לעלות משם.

72) שם ספכ"ד.
73) אולי הכוונה שענין זה (יחס ופעולת הגברא לחפצא) שייך גם לאיסורים שאינם שוים בכל, כמו באיסור אכילת תרומה לזר — שכאשר הגברא הוא כהן, אזי אכילת התרומה היא מצוה, ואילו כשהגברא הוא זר, אזי אכילת התרומה היא דבר האסור; ושייך גם לאיסורים זמניים, כמו איסור חמץ בפסח הערה 84). — הנור"ל.

ואיסור עשיית מלאכה בשבת — שמצד האיסור על הגברא [מצד גודל מעלתו כו', וראה תניא ספמ"ו, "שאף בנפש בור ועם הארץ גמור מאיר אור קדושת שבת ויו"ט, ונידון כו' על חילול קדושה זו, וגם משהו חמץ .. פוגם בקדושה שעל נפשו כו"ל], נעשה גם החפצא דבר האסור (וראה לקמן הערה 84).

וחיות כל מאכלות אסורות .. וכן קיום וחיות כל המעשה דבור ומחשבה של כל סס"ה לא תעשה" — מאכלות אסורות בפ"ע ושס"ה ל"ת בפ"ע — משמע ש"מאכלות אסורות" כולל גם איסורי אכילה שמצד מצות עשה, שגם הם מגקה"ט, והיינו, ששיטת אדה"ז שגם איסורי עשה הם איסור חפצא].

ה. אך עדיין צריך ביאור — דלכאורה יפלא שדבר מותר שמקבל חיות מקליפת נוגה, משתנה להיות דבר אסור שמקבל חיות מגקה"ט (ע"ז שאסרוהו חכמים).

וביותר יפלא בנוגע לאיסורים זמניים (שדוגמתם הם איסורים שמדרבנן, כנ"ל ס"א), שנוסף לכך שבזמן שלפנ"ז הי' דבר המותר (כמו באיסור דרבנן שלפני שנאסר ע"י חכמים הי' דבר המותר), הנה לאחר זמן האיסור, שאז מקבל חיות מגקה"ט, חוזר להיות דבר המותר (ועד שמקיימים בו מצות עונג שבת, לחם משנה וכו'), שמקבל חיות מק"נ.

ו. ותמיהה נוספת בכללות הענין:

אדה"ז מבאר בתניא⁴⁶ ש"מאכלות אסורות .. שהן משלש קליפות הטמאות לגמרי הם אסורים וקשורים בידי החיצונים לעולם, ואין עולים משם עד כי יבוא יומם ויבולע המות לנצח, כמ"ש⁴⁷ ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

ולכאורה, גם בזמן הזה מצינו שיש אפשרות לעליית דבר איסור מגקה"ט:

א) האוכל דבר איסור "לפיקוח נפש, שהתירו רז"ל ונעשה היתר [גמור]⁴⁸ (כמ"ש אדה"ז באגה"ק⁴⁹) — הנה אף שחיותו של המאכל היא מגקה"ט, יש בכחו לעלותו לקדושה ע"ז "שבכח האכילה ההיא לומד ומתפלל לה".

ועד"ז בנוגע לקטן, שמצ"ע (לולא ענין החינוך) מותר לאכול נבלות (אם משום שאינו בן דעת, ואם משום ד"חס רחמנא עלי"י⁵⁰),

"לא תויי טהורין מבית אב אחרינא" (יומא שם).

46) פ"ז (יב, א).

47) זכרי' יג, ב.

48) סכ"ו (קמד, רע"א). וראה גם אג"ק ח"א ע' רלח הערה ו. ח"ב ע' שסח. מכתב עשירי בשבת תשכ"ג (מילואים). לקו"ש ח"ג ע' 985 הערה 16. ח"ט ע' 35 הערה 45. תו"מ ח"ב ע' 302. חל"ב ס"ע 333 ואילך. (50) סנהדרין נה, ב.

החילוק בין היתר להיתר גמור הוא — ע"ד החילוק בנוגע לטומאה בציבור אם דחוי' או הותרה (ראה יומא ו, ב. וש"נ), שדחוי' פירושו שישנו ענין של טומאה אלא שנדחה, ואילו הותרה פירושו היתר גמור, ונפמ" להלכה — אם צריך להשתדל

וכאשר בכח האכילה היא לומד תורה (שלדעת הרמב"ם⁵¹ כפי שנתבאר ע"י ה"צ"צ⁵² — מחוייב בזה מן התורה "כשיכיר", דהיינו אפילו קודם בר-מצוה) — אזי עולה המאכל לקדושה [דפשיטא שאין לומר שגם לאחר אכילתו נשאר המאכל בגק"ט — שהרי יהודי הוא "גוי קדוש"⁵³ משעה שנוולד (ובפרט לאחר שנכנס בבריתו של אאע"ה, שהיא "ברית עולם"⁵⁴ עם הקב"ה)⁵⁵, וכיון שאעפ"כ מותר לו לאוכלו — עכצ"ל שיש בכחו להעלותו לקדושה]⁵⁶.

ועד"ז לפני מ"ת, שאז הי' מותר לאכול גם דברים האסורים [ואף שאמרו רז"ל⁵⁷ "קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה", ועד"ז בנוגע ליצחק ויעקב⁵⁸ — הרי מזה גופא שמפליאים בענין זה את הנהגת אברהם אבינו, מובן שרוב בני" — ועכ"פ חלק גדול מהם — לא קיימו את התורה קודם שניתנה], וכאשר בכח האכילה היא קיימו את המצוות שנצטוו בהם קודם מ"ת (מצות מילה, הקרבת קרבן פסח⁵⁹, מצוות שנצטוו במרה וכו'), העלו את המאכל האסור לקדושה.

(ב) בדבר שאסור באכילה אבל מותר בהנאה — שע"ז שמשתמשים בו לעבודת ה' מעלים אותו לקדושה, כמובא בתניא⁶⁰ בנוגע ל"דירה וכל כלי תמישיו", שבה נכללים גם דברים האסורים באכילה שמקבלים חיות מגק"ט נכמו חמור — כמ"ש באברהם⁶¹ "ויחבוש את חמורו", ועד"ז "חמורו של ר' פנחס בן יאיר"⁶², שלאחרי כל עניני ההפלאה המבוארים בקבלה בנוגע לחמור זה, שהוא בדוגמת קודם חטא עה"ד כו"⁶³, הרי סו"ס אינו אלא חמור, שהוא דבר האסור; ועד"ז מצינו אצל רבותינו נשיאינו, שהיו להם סוסים והשתמשו בהם כו"⁶⁴, וכיון שעבודתם היתה ע"ד "האבות הן הן המרכבה"⁶⁵, מובן שהעלו ענינים

(51) הלי' ת"ת פ"א ה"ג.
 (52) פס"ד חידושים על הרמב"ם בתחלתו (שלט, ב).
 (53) יתרו יט, ו.
 (54) לך לך יז, יג.
 (55) ראה שו"ע אדה"ז או"ח מהר"ב סוס"ד. וש"נ.
 (56) אלא ש"מ"מ, "שכשיגדל .. טוב לו שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה" (שו"ע אדה"ז או"ח סמ"ג סי"א), כיון שסו"ס אכל דבר השייך לגק"ט.
 (57) יומא כח, ב. וש"נ.
 (58) ראה הנסמן בלקו"ש ח"ה ע' 266 הערה 20.
 (59) כפי שמצינו גבי לוט: "ומצות אפה — פסח הי"י" (וירא יט, ג ובפרש"י), וכן ביצחק: "שני גדי עיזים — פסח הי, האחד הקריב לפסחו וכו'" (תולדות כז, ט ובפרש"י). ועד"ז באברהם: "פסח הי"י" (פרש"י שם יח, יו"ד).
 (60) פל"ז (מח, א).
 (61) וירא כב, ג.
 (62) חולין ז, סע"א ואילך.
 (63) ראה תו"ח בראשית לב, ג. וש"נ.
 (64) ראה גם תו"מ — רשימת היומן ס"ע רמה ואילך. תו"מ חנ"ב ס"ע 154.
 (65) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

אלו לקדושה], כיון שמותרים בהנאה ע"י השימוש בהם לרכיבה וכיו"ב, או ע"ז שמוכרים אותם ונותנים מהכסף לצדקה (מעשר או חומש), או ע"ז שמקיימים בהם המצוה "למען ינוח שורך גו"⁶⁶.

ולכאורה איך יתאים זה עם מ"ש אדה"ז⁶⁷ בנוגע לענינים שמגק"ט ש"הם אסורים וקשורים בידי החיצונים לעולם", "ואין עולים מהקליפה לגמרי עד עת קץ כו"?

[ואין לומר שזהו ע"ד המבואר בתניא שם לענין העלי' מגק"ט ע"י תשובה מאהבה רבה שעלי' אמרו⁶⁸ שזדונות נעשו לו כזכויות⁶⁹, כי, שם הטעם הוא "הואיל ועל ידי זה בא לאהבה רבה זו", היינו, שדוקא ע"י הזדונות בא למעמד ומצב ש"צמאה נפשו לה' כארץ עיפה וצ"י כו' ביתר עז מצמאון נפשות הצדיקים", וטעם זה אינו שייך בענינים הנ"ל שבהם אין יתרון מיוחד שבא ע"י אכילת מאכל אסור דוקא].

ז. ויובן כהנ"ל בהקדם המבואר בתניא⁶⁹ בנוגע לדברים המותרים באכילה שמקבלים חיות מקליפת נוגה, שלפי שעה יכולה להיות בהם ירידה לגק"ט:

ש"מי שהוא בזוללי בשר וסוכאי יין⁷⁰ למלאת תאות גופו ונפשו הבהמית .. הנה ע"י זה יורד חיות הבשר והיין שבקרב ונכלל לפי שעה ברע גמור שבשלש קליפות הטמאות .. עד אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה' ולתורתו, כי לפי שהי' בשר היתר ויין כשר, לכך יכולים לחזור ולעלות עמו בשוכו לעבודת ה', שזהו לשון היתר ומותר, כלומר, שאינו קשור ואסור בידי החיצונים שלא יוכל לחזור ולעלות לה' וכו"ו.

ויש לבאר דיוק לשון אדה"ז "יורד חיות הבשר והיין שבקרב ונכלל לפי שעה ברע גמור שבשלש קליפות הטמאות" — שכוונתו לבאר איך אפשר שחפצא שמצ"ע הוא דבר המותר נתהפך לדבר שמקבל חיות מגק"ט, שזהו לפי שעתה נמצא החפצא "בקרבו" של האדם, ולכן נעשה האדם שליט ומושל עליו, להורידו מק"נ לגק"ט.

ובמכ"ש ממה שמצינו בנוגע לאדם עצמו, שנפשו האלקית היא "חלק אלקה ממעל ממש"⁷¹, ואעפ"כ, בשעת החטא היא "בבחי' גלות

(66) משפטים כג, יב.
 (67) כשר ויין כשר דוקא (סנהדרין ע, רע"א יומא פו, ב).
 (68) ראה גם אג"ק ח"ג ע' ככד (לענין העלאת חכמות ע"ז, הואיל ועל ידיהן מברר ד"ת וכו').
 (69) הכי חמור כו'.
 (70) כמו בכך סורר ומורה, שצ"ל בשר כשר ויין כשר דוקא (סנהדרין ע, רע"א (במשנה)), ואעפ"כ, הרי זה נעשה דבר איסור שאין למטה ממנו, עד שמגיע על זה עונש הכי חמור כו'.
 (71) שם רפ"ב.
 (69) פ"ז (יא, סע"ב ואילך).
 (71) שם רפ"ב.